

سرا و فتات حیوانات

حصیر لایان بیرس دادا سیور

ଫୁଲ

سارا و خان چوبان

روایت لر اساسیندا

حاضریلایان: پریسا داداشپور

سرشناسه: داداش پور، پریسا، ۱۳۹۳ -
 عنوان و نام پدیدآور: سارا و خان چوبان/ روایت‌لر اساسیندا/ پریسا داداش پور
 مشخصات نشر: تبریز: انتشارات نباتی، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری: ۷۸ ص. ۴۰۰۰.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۹۲-۶۲-۸.
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: ترکی.
 موضوع: افسانه‌ها و قصه‌های ترکی.
 رده بندی کنگره: GR۷۸۰/.۱۳۹۱ م.۱۴/۱۳۹۱
 رده بندی دیوبی: ۳۹۸/۲۰۵۶۱
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۷۱۴۱۳

سارا و خان چوبان

روایت‌لر اساسیندا

حاضری‌لایان: پریسا داداش پور

ناشر: نباتی

گرافیک: آتابابای

تایپ: بهناز قربانی

ائمه‌یت: بهرام سورگون

تیراژ: ۱۰۰۰

قطع: رقعی

چاپ نخستین: ۱۳۹۱

تعداد صفحه: ۴۸

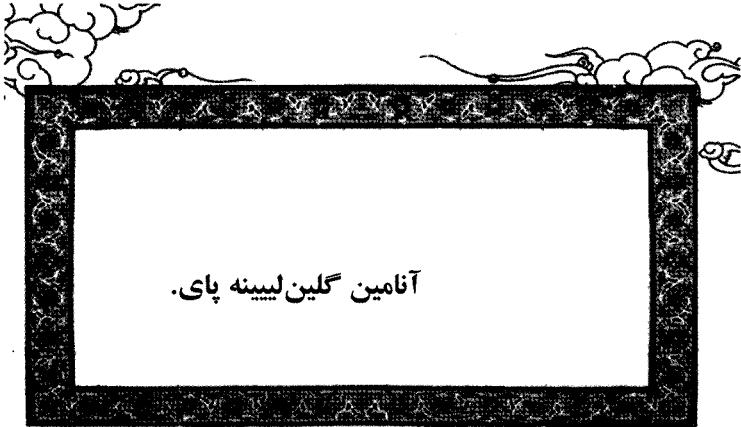
قیمت: ۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲-۸-۵۸۹۲-۶۲-۸.

مرکز فروش: تبریز- مابین سه راه طالقانی و تریتی -

مجتمع تجاری استاد شهریار زیرزمین - پلاک ۴۷ - تلفن: ۵۵۴۸۴۱۷

مرکز پخش ادبیات: بناب، برج بلور، برج بلور، ۰۹۳۱۴۲۳۶۶۷۷

آنامین گلین لیسنه پای.

۱- چای قیزی^۱

(نخجوان -mrc- نین ایلیچی شهریندە کى دودەندە كند ساكىنى، ٧٠ ياشلى بىلقيس صاديق قىزى شىرعلى بئوادان يازىلمىشدىر.)

موغان آدلانان بىر كنده ايکى گنج ياشاييردى. بونلاردان بىرى قوچاق بىر جاوان اولان سارowan، او بىريسى ايسه موغانين ياراشىغى گؤزل ايدى. بونلار يئنى جه ائولنمىش، كاسىب اولسالار دا چوخ مهربان بىر عايله قورموشدولار.

گؤزل و سروان آرپاچايىن ساحيليندە بويا باشا چاتمىشىدilar. گؤزل آرپاچايىن ظريف، اينجه قىزى كىمى آد چىخارمىشدى. سارowan دا موغاندا آت چاپماقда، قىلينج اويناتماقدا شؤهرت قازانمىشدى.

۱ - آذربایجان توركىزىن خالق افسانهلى، باكى- آذر نشر- ۲۰۰۹ . بروفسور دكتىر صدىك پاشا پيرسولطانلى.
بۇلوم: آپاردى سىللە سارانى، ۲۲۱- جى روایت، ص ۳۷۳ - ۳۷۰

موغان جاماعاتى اكينچيليك و بناقچيليقلا مشغول اولوردو. ساروان اوزونو خوشبخت ساييردى. چونكى بوتون موغان اونو سئوير، اونا حئرمىت ائديردى. بير ده او، موغانين گؤزللى ايله ائولنمىشدى.

آى لار، ايل لر كىچدى. گؤزل حامىلە اولدو. دوققۇز آى، دوققۇز گون، دوققۇز ساعات، دوققۇز دقيقە كىچىندن سونرا گؤزل دونيايا بىر قىز گتىردى. گلىن آنا، قىزى اولدوغونو گۈرۈب چوخ سئويندى. آنجاق اوزو چوخ ضعيف ايدى، گئتدىكجه حالى پىس له شىيردى.

بوتون موغانين بىليجى لرى تۆكولوشوب گلدى. آما گلىنە هەنج بىر كۈمك ائده بىلمەدىلر.

گؤزل اۇلۇم ياتاغينا دوشدوپونو دويوب ساروانى يانينا چاغىردى، دئىدى:
- عزيزىم، ساروانىم، منىم سىندىن بىر خواھىشىم وار، قولاق آس دئىيم. مندىن سونرا ائولنەجكىن ائولن، آما قويما بالامى اينجىتىسىنلر. من عۇمۇردىن يارامادىم، بارى اوسا يارىسىن. كۈرپەمизە هلە ده آد قويولمايىب. آدىنى من وئردىم، ياشىنى يارادان وئرسىن: سار!! قوى ھامى قىزىمى سارا چاغىرسىن.

منىم سۆزوم بو ايدى... ايندى ده بالامى گتىر. قوى سونونجو دفعە اونونلا گۈرۈشۈم.

ساروان تىز سارانى گتىريپ گۈزله وئرمك اىستەدى. آما يېتىشىمەدى... گۈزل آرتىق گۈزلىنى ابدى يومموشدو. ساروان آغلادى، اورەيىنده آغلادى... سارا... بالاجا معصوم كۈرپە ده ائلە بىل آناسىنىن اۇلۇمونو دويوب آتاسينا قوشلۇدۇ، بركدىن قىشقىراراق آغلادى...

ان آغىر دقيقەلریندە كۈرپەسىنىن سىسينى ائشىتىجك گۈزلىنى آچان گۈزل، بو دفعە سارانىن قىشقىرماسىنا جاواب وئرمەدى. بالا سىسينى ائشىتمەدى.

گۆزلى تورپاغا تاپشىردىلار.

سارowan گۆزلىن ھر دئىيىينى ائتدىسە ده ائولىنمهدى. او، سارانى قايغىسىز بئبىوتمە يە چالىشىرىدى. سارا ائودە اتوumor، تئز - تئز آرپاچايىن ساحيلينە گلىرىدى. قىز هئچ كسلە اوينامىر، يالنىز آرپاچايلا اويناييردى. آرپاچاي دا سانكى سارا يَا اوئىرنميشىدى. قىز ساحيلىدەن گىئىندە كدرلەنير، ساكىت - ساكىت آخر، گىلندە ايسە سئوينجىندەن آشىب - داشىرىدى. بوتون موغان جاماعاتى بو قىزى گۈرنىدە گۆزلى خاطىرلايىب دئىيردى لر:

- سارا لاب ائله گۆزلىن اوزودور كى، دوروب. تورپاغى سانى ياشاسىن.
- گۆزلى دە اوشاق چاغلارىنى آرپاچايىن ساحيلىنە كىچىرىپ، سارا دا.
- گۆزلى دە موغان گۆزلى ايدى، سارا دا.

بئلە دئىن لر چوخ ايدى. آما هئچ كس اىستەميردى كى، سارانىن حياتى گۆزلىن حياتىندا او خشاشىن.

بئلە جە سارا قايغى بىلمەدن آرپاچايىن ساحيلىنە اويناييا - اويناييا بئيىدو. قىزىلار بولاغىنidan سو اىچدى.

قىزى اىستەين چوخ ايدى. سارا بو جاوانلارдан گۆزلى بىر گنجى «خانچوبانى» سئودى.

خان چوبان چوبانلىق ائدىرىدى. اونو بوتون موغان جاماعاتى سئويردى. چوخ قىزلار گىزلى - گىزلى اونون حسرتىنى چكىرىدى، او، ايسە تكجه سارانى سئويردى. كىندىن معتبر قوجالارى سارانىن آتاسينا ائلچى دوشدو. آتا قىزىنىن راضىلىغى ايلە اونو خان چوبانا ارە وئىدى.

موغان دوزونە ياز گىلدى. خان چوبان سوروسونو يايلاغا آپارمالى اولدو، او، ساراسى ايلە گۇرۇشوب آيرىلاندا، تزە گلىن اوندان اوزولوشىمك بىلمەدى، آغلادى، خان چوبان بوندان كدرلىنى دە سوروشدو:

روایتلر اساسیندا ٩

- منیم سارام، سن آخى نیه آغلاییرسان؟ بیر ایکى گوندن سونرا قاییدیب سنی ده آپاراجاگام.

سارا دئدی:

- هئچ اوژوم ده بیلمیرم نیه آغلاییرام... سندن آیریلا بیلمیرم، اورهییمه دامیب کى، سن گئندنن سونرا بیر بدilik اولاجاق. بلکه بیر ده سنی گئرمەیەجهیم، اوندان قورخoram.

خان چوبان گولدو و ساراسىنین ایپك تئللرینى سیغاللادى:

- قورخما، گولوم، - دئدی، - هئچ نه اولماز.

چوبان سوروسونو چكىب داغلارا گئتدى.

سارا، خان چوبانى يولا سالاندان سونرا كؤھنه دوستو آرپاچايىن ساحيلينه گلدى. اوتوروب فيکره دالدى.

بو واخت اولكەنин خانى چايىن قيراغىندان كىچنده سارانى گئروب دوردو، حریص لىكلە قىزا تاماشا ائتمەيە باشلادى.

سارا ياد گۆزلىرين اونا زىللەنديسىنى گئرمەدى. آرپاچاي ايسە گئردو. سارانى قىسقاندى. بو ياد باخىشلارдан غضېلندى، آشدى - داشدى، سارانى اوز قويونوا آلدى، آپاردى، سونرا دا هئچ نه اولمايىبمىش كىمى ساكيت - ساكيت آخماغا باشلادى. بوتون موغان جاماعاتى تۈكۈلوب گلدى، سارانى اوتوردوغو يئرده گئرمەيىب كدرلىنى لر، اوركىرىنин آغريسى غملى بير ماهنى يا چئورىلدى... او گوندن همين ماهنى دىللر ازىرى اولدو:

آرپا چايى، آشدى - داشدى،

سئل سارانى آلدى قاچدى...

۲- انتقام^۲

(افسانه جبراپیل شهریندەکی سولیمانی کند ساکینی، یوز یاشلى حصىه
حسن قىزى رستم اووادان يازىلمىشدىر.)

دئىيرلر كى، قدىمده آرپاچايىن ساحيليندە بىر كىشى ياشاييرمىش. اونون ساراى آدىندا گؤزل بىر قىزى وارمىش. ساراى هله اوشاقلېقدان عمىسى اوغلۇنو سئويرمىش، عمىسى اوغلو دا ساراىي. ساراى بويا - باشا چاتدىقدان سونرا آناسى اونو قونشو كىدىنندىن اولان وارلى بىر آداما اره وئرمك اىستەيير. بونو ائشىدىن اوغان قىزى قاچىرماق اىستەيير. آتا بونو دويور و مانع اولور. اوغان عمىسىنندىن حئيف آلماق اوچون چوخ فيكىرلەشىر.

---

۲ - آذربایجان تورکلری نین خالق افسانەلرى، باكى- آذر نشر- ۲۰۰۹ . بروفسور دكتىر صدىك پاشا پىرسولطانلى . بۇلۇم: آپاردى سئىللە سارانى. ۲۲۲- جى روایت. ص ۳۷۴

اوغلانين بير آتى وار ايميش. سارايين گلين كؤچمهسينه آز قالميش، اوغلان آتى طؤله يه سالير. آتا اوچ گون آرپا وئرير، آما بير گيله ده سو وئرمير. ساراي گلين گندن گون آتى بزه ييب تويما گليلر. عمىسينه دئيير:
- من آتيمى سارايا باغيشلاييرام؛ ايسته ييرم كى، ساراي بو آتلا گلين گئتسين.

آرپاچاي ياز ياغيشيندان سونرا داشييمىش. اوچ گون سو ايچمىن آت سويو گئرجك چايا جومور... سئللر اونو گلين لە بىرلىكده آلېب آپارىر. دئييرلر كى، آرپاچاي هر ايل او وخت آشىب - داشىر.

آپاردى سئللر سارايى^۳

(شاماخى شەھرىندەكى اودولو كند ساكىنى، ۸۰ ياشلى تالى مصطفى اوغلۇطەھمىز اووادان يازىلەمىشدىر).

خان چوبان طاييفاسىندا نورو آدلى بير اوغلان شاماخى ياخينلىغىنداكى ملىك چوبان طاييفاسىندا ساراي آدلى بير قىزا نىشانلى يىدى. ياز واختى يىدى. توى باشلاندى.

بو طايفالاردان بىرى چايىن بو تايىندا، او بىرىسى ايسه او بىرى تايىندا يىدى. اوغلان ئويىندىن بىر دسته آدام بالابانچى لارلا برابر چايى كئچىب، ملىك چوبانلى طاييفاسىنا، ساراي گىلىن قاپىسىنا، گلىنى آپارماغا گلدى. بورادا خؤرك حاضير دئىيلدى. خؤرك بىشەنەجن، يئىيلەنەجن آخشام دوشدو، هاوا قارالدى. اوغلان ئوىنىن آداملارى گلىنى آتا مىندىرېب چايىن قىراغىينا گلدى. بىرى دئى:

۳ - آذربایجان تورکلری نین خالق افسانەلرى. باكى - آذر نشر - ۹ ۲۰۰۹ . پروفسور دكتىر صدىك پاشا پىرسولطاڭانلى. بۇلۇم: آپاردى سئللر سارانى. ۲۲۳ - جى روابت. ص ۳۷۷ - ۳۷۴ .

- سو ائله گوندوز کو قدر دير.

باشچى دئدى:

- آزاجيق آرتىب.

كور يئنگە - مينا باجى دئدى:

- چكىليلين بئلە، من بالاغىمىي چىرمالا يىب كىچىم. چايда سو نه گزىر؟
 اونون بئلە اوركلى دانىشماسى كىشى لرى جرأت لنىدىرىدى. آتلارى سويا
 ووردولار. هئچ ايکى قدم گئتمەميشىدىلر كى، گلىن مىنن آت چايىن
 چۈككە و درىن يېرىنە دوشدو. ساراي اوتناندىغىنidan الينى يويىنه اوزادا
 بىلمەدى؛ سو آتى بوكدو، قارانلىقىدا قىز آت قارىشىق سويا يىخiliپ
 باتدى. كىشى لردىن بىرى بونو گۈرددو، سىس دوشدو، آتلارى گئرى قابتا رىپ
 قىراغا چىخدىلار. لاكىن هئچ كس جرأت ائدىپ سويا گىرە بىلمەدى، سو
 دا گئت - گئده آرتىردى، قارانلىقىدا گۆز - گۆزو گۈرموردو، آداملاز چاي
 آشاغى چوخ يويوردولر، چايىن قىراق طرفلىرىنده چوخ آختاردىلار. لاكىن
 سو داها دا آرتدى، سئل سارايى آپاردى. سىسە، آغلاشمايا بوتون مليك -
 چوبان تؤكولوب گلدى. صاباحا كىمى آختاردىلار. ساراي تاپىلمادى.
 كىشى لر آختارماغا، آروادلار ايسە آغيز آچىپ، بوغاز يېرىتماغا باشلادىلار.
 آرتىق سئل ياتدىغى اوچون خان چوبانلى جماعتى ده چايى كىچىپ
 اونلارا قوشولدو. آغلاشما باشلادى:

نورونون آناسى:

آرپا چايى آشدى، داشدى،

سئل سارايى آلدى، قاچدى،

نورو قالدى گۆزو ياشلى،

آپاردى سئللر سارايى،

بىر آلا گۆزلو بالانى.

۱۴ سارا و خان چوبان

سارايين آناسى:

آرپا چايى درين اولماز،
ايچمه، سوييو سريين اولماز،
ساراي كيمى گليلن اولماز،
آپاردى سئللر سارايى،
بير باشى شاللى بالانى.

سارايين بى بى سى:

دويونو تؤكdom تاباغا،
بيشمهدى، قالدى صاباحا.
كور يئنگە دوشدو قاباغا
آپاردى سئللر سارايى،
بير اوزو خاللى بالانى.

نورونون بى بى سى:

گئديين دئيىن خان چوبانا،
گئتمەسىن بو قىش موغانان،
گئتسە دوشر ناحاق قانا،
آپاردى سئللر سارايى،
بىر آلا گۈزلۇ بالانى.

نورونون آناسى:

گتير بورا خاص پالتارى،

قارا بويا آس پالتاري،
او با گئيسين ياس پالتاري،
آپاردى سئللر سارايى،
بىر اوزو خاللى بالانى.

نورو:

آلچا دىيىب درمەمېشىم،
درىب چىغا سرمەمېشىم،
من سارايى گۈرمەمېشىم،
آپاردى سئللر سارايى،
بىر آلا گۈزلى بالانى.

سارانىن آناسى:

جئيران ائندى دوزه گلدى،
ائر كەجىن سۈزه گلدى،
سارايى بالام گۈزه گلدى،
آپاردى سئللر سارايى،
بىر آلا گۈزلى بالانى...

سارا، آرپاچای و ازداه‌ها^۴

(افسانه نخجوان mr- نین اولیا- نوراشئن کند ساکینی، ۷۵ یاشلی اманا
احمدقیزی علی بئوادان اویره نیلمیشدی.)

دئییلن لره گؤره، سارا چوخ گؤزل ایمیش، سرو بویلو، اینجه بئللی، آغ
بوخاقلى، آلما یاناقلى سارانین بدنینده گونش شوخو کیمی حئیرتلی بير
ایشيق وارمیش. قیزین عاشيقى، دلى - دیوانه سی ساندان کئچیبمیش،
لاکین سارا اوز اوره بیینى خان چوبانا وئربمیش.

سارانین گؤزل لیینه طبیعت ده وورغون ایمیش. روایته گؤره، زامان -
زامان کوکره بیب داشان آرپاچای و اونونلار دوشمن کسیلن بير ازدaha
سارانین ووصالى اوچون آلشیب یانیرمیش. اونلار قیزلا قوشماغا فورصت
آختاریر لارمیش.

---

۴ - آذربایجان تورکلرین خالق افسانه‌لری، باکی - آذر نشر - ۲۰۰۹ . پروفسور دکتر صدیق پاشا پیرسولطانلی.
بولوم: آپاردى ستلر سارانی، ۲۳۴ - جی روایت. ص ۳۷۸ - ۳۷۷

بىر گون سارا سئوگىلىسى خان چوبانىن يوللارينا باخماق اوچون كنددن آرالانىر. او، يياوش - يياوش گلىپ آرپاچايىن ساحيلينه چاتير. چايىن حزىن و يانىقلۇ نغمەسى، لېھلىرىن ناراھاتلىقلا اوپىناشىمىسى قىزى تعجوبلىنىدىرىر. چاي حىس اولونمادان جوشىماغا، قابارماغا، اونون آياقلارينا دوغرو سورونمه يە باشلايىر. بىردىن كوكىرىھىب سارانى آغوشونا آلىپ آپارىر. آرپاچايىن سارا ايله ووصالا يېتدىيىنى گۈرن ازداها قىسقانجىلىق غضبى ايله اوزۇنۇ چایا وورور. چايى سوغوب سارانى خىلاص ئەدىر. ازداها قىزى كامىنا چكىب اوزو اونونلا ووصالا يېتتمك اىستەيىر. لاكىن سارانىن گۈزل بىدنى نىن شوخۇ ازداھانىن گۈزلىرىنى قاماشدىرىر. بونو گۈرن آرپاچايىن سئللەرى، سولارى يېنىدىن كوكىرىھىب، هايقىرىر. ساحيل بويو آشىب - داشان چايىن آغ كۈپۈكلىرى يېنىدىن سارانى اوز قويىنونا آلىر. ازداها ايسە بو ووصالىن حىرتىنە، قىسقانجىلىغىندا دۆزىمەيىب آرپاچايىن ساحيليندە اورىي پارتلايىر.

آپاردى سئللر سارانى^٥

اولوم قانادلارينى گولنارين اوزرинه گرديي زامان او سولطانينى يانينا چاغيرىب گۈزلىيندن اۋېدو:

- من گىندىرم، عزيزيم، - دئدى - گونلرينه غم قاتما. بو قوجا دونيا ازىزىن بىلەدىر. بىليرم ائولنەجكىن، جاوانسان. آما سارامدان موغاييات اول. قويما اۋگئى آنا سىتىمى چكىسىن. اگر خوشبخت اولسا، قېرىمىن اوسته گل، منه دى.

گونلر كىچدى سولطانيين ساچلارينا دن دوشدو. لاکىن او ائولنمەدى. كۈنلۈنۈ عزيز گولنارىنىن تك يادىگارينا باغلادى.

سارانىن سود آناسى بىر قوجا جئيران اولدو. آنا قىزىنى كىمسە يە تاپشىرمادى. آرخاسينا شىللەيىب قويون اوتاردى، داغ گوللەرنىن آراسىندا ياتىردى.

---

٥ - آذربايجان توركىيەن خالق روایتلرى. باكى - ٢٠١١ . پروفسور دكتىر صدىك باشا پىرسولطانلى. بۆلوم: آشيق ادبىاتى روایتلرى. ص ٣٧٧ - ٣٧٣ .

٢٠ سارا و خانچوبان

سارا چايلار آراسيندا قايينايان دورنا گؤزلو بولاقلارдан سو ايچه - ايچه بئيودو، نازلى بير سونا اولدو. داغلار اونون گؤزله يينه حئيران قالدى. چىچكلر اونا غىبىطە ئىتدى. آشىقلار حوسنونه داستان دئىيلر. سوراغى ئىللەر يايىلدى. ايگىدلر دردە دوشدو. آى داغلار آراسيندان بويلاناراق اونا باخدى، مفتون اولوب، ورم توتدو. گونش اونو گۈرمە يە تلسدى، لاكىن رنگى سارالدى، گىتدى. سولطانىن دردى قاچدى كۈنلو گولدو. سارا ايگىدلر يولداش، قوشلارا سيرداش اولدو. جىديرلاردا آد آچدى، اوخ آتماقدا تايسيز اولدو. گونئى لرده اوتوران اوبا قوجالارى اونا باخاراق قىيرسىز گۈزىلدىر، - دئىيلر. ايگىدلر وورغۇن ايدىلر. قىز اونلارдан بىرىنى سئچدى. خان چوبانا كۈنول وئردى. ايگىدلر آلاچىق تىكىدىلر. ايچىنى پلنگ درىلرى ايله دؤشەدىلر. آشىق چاغىردىلار، مجليس قوردولار. خان- چوبانا توى ئىتدىلر. گونشدن عشق امن خوش گونلر باشلادى.

آى دوغدو، ائل يايلاغا كۈچدو. خان چوبان سىلدىريم بير قايا باشىندا اوترووب توتک چالىردى. ياماجا يايىلمىش قويونلار باشلارىنى ساللايىپ، اونون كدرلى اوزونه سولغۇن بير نور چىلەييردى. قىزىن ياناغىندان مىروارى دنهلىرى يووارلانىردى. چوبان چالىردى. قىز قولونو چوبانين بويىنونا دولادى، باشىنى سينەسینە قويدو. چوبان سوروشدو:

- سنه نه اولوب، گولوم؟

قىز باشىنى قالدىردى، يانا - يانا سئو گىلى سينە باخدى.

- سن يايلاغا گىتىرسن، عزيزىيم، - دئى - بو آيرىلىق منه آغىر گلىر. ائله بىل كى، بىز بير ده گۈرۈشمە يە جە يېك.

چوبان گولدو:

- درد چىكىم، گولوم، - دئى - سنه داغ گوللىرى ايله بىزنىمىش گۈزلەر ئەملىكلىرى گتىرە جە يېم.

روایتلر اساسیندا ۲۱

خان چوبان قویونلارى دسته‌له يېب يولا دوشدو. قىز آتاسى ايله موغاندا قالدى. ياي ايشلىرى گۈرە جك دىلر، قىزىل سونبوللر بىچە جك دىلر. لاکىن بىر گون هاوا تو تولدو، گونش بولودلار آراسيندا گىزلىنى. آراز قان - قان، دئدى.

ياد ائللى بىر شاه دوغما يوردا باسقىن ائتدى. يولو موغاندان دوشدو. سولار كنارىندا بىر پرى گۈرددو، آتى نىن باشىنى چىرك:

- ائى گۈزل - دئدى - كيمىن قىزىسان؟

سارا قارا گۈزلىنى شاها زىللدى. غورورلا - آتاما سولطان دئىيرلر دئدى. شاه امر ائتدى سولطان گىلدى. شاه اوغا موراجىعتله:

- من سىنин قىزىنى اۆزۈمە آرواد ائتمك اىستە يېرم، - دئدى.

سولطان اوره يىندىن وورولموشا دؤندو.

- ائى شاه اوونون يارى وار!

شاه مرحىم گۈستىرىدى:

- من سى دۇنيا مالىندان قانع ائدرم، كىشى.

سولطان آجى - آجى گولدو:

- ائى شاه! دۇنيا مالى شاھلارا لازىمىدىر. بىزه بىر آزاد چۈللر دە بىسىرى.

شاه غضبىيندن تىتىرىدى. قىزى گۈستىرىپ:

- گۈتورون! - دئدى.

ياد اللر موغان گۈزلى نىن كىندرىنە دولاندى. قىزىن دوداقلارىندا ناحاقانى بىر صدا قوپدو.

- آتا!

آتا بالاسى وورولموش پلنگ كىمى قىورىلىدى. چىينلىرىندا اودلو گورزەل سوروندو. چىچكىلرە اود سالان او يارالى سىس بىر دە ائشىدىلىدى.

- آتا!

سارا و خان چوبان ۲۲

بو زامان گؤى لر غىضله گورولدادى. ايلدىرىيملار چاخاراق قوجا داغين شىش تېھسىنى پارچالادى. سولار قايالارا چىرىپىلاراق حىددتله سىلىندى. درەلر اوغولدادى. موغان تىتردى. اونون گۈزلى گئىيردى. طبىعتىن قودرتلى سىسى آتايا غالىبىيit يولونو گۈستىرىدى. او، الينى قالدىراراق:

- دايانيڭ! - دئدى - شاها بير سۈزۈم وار.
هامى بير آن داياندى. بو زامان آتا بالاسىنى ايكى قوللارى آراسينا آلاق چايا توللادى.

سولار اوز ھممىيى باغرىنا باسيب سۈرعتله آخدى.
آتا شاها باخاراق، مودهيش بير تېسوملە:

- سۈزۈم بو ايدى، ائى شاه! - دئدى.
گونلر كىچدى، او با قىزلارى داغلارا طرف اوچان قوشلارا باخىب اوخويوردولار:

گئىدين دئىين خان چوبانا،
گلمەسىن بو ايل موغانما.
موغان باتىب دير آل قانان،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر اوجا بويلو بالانى.

سارا حاققیندا افسانه، روایت و ماهنی لار^۶

بئله دئییرلر کى، چوخ - چوخ اوزاق دؤورلرده، قدیم زامانلاردا ميل - موغان دوزوندە بير خان ياشاييردى. بو خان بير گون اوز قوشونو ايله موغان صحراسينا سياحته گلدى. گليب صحراين بير يئرينده چادىر قوروب، قرار توتور. موغان طرفده خانچوبان آديندا بير چوبان ياشاييرميش. بو چوبانين سارا آديندا نيشانلىسى وار ايميش. سارانين آتاسى دا چوبان ايدي. سارا اوز گۈزللىيى ايله اطرافدا مشهور اولان بير گۈزل ايدي.

بو آرازا قدىملerde آرپاچايى دئييردىلر. سونرا آراز آدلى بير پهلوانين باشىنى داشىن اوستوندە كسيب، آرازا آتىبلار. او گوندن آرپاچىين آدى قالىب قانلى آراز. آرازين نيشانلىسى ياي اوخونو گۈتوروب، دوز دوشمنين قاباغينا گىدىب، گىندىن ده بونو تانيمىرلار. ياي اوخونو چكىب، تئز دوشمنين سينهسینى نيشان آلىب وورور. سونرا باشىنى كسىر. بو قادىنى توتا بىلمىرلر. قاچىب آرادان چيخير. اوندان سونرا چايىن آدى قالىر، قانلى آراز.

---

۶ - ائلدن - اوبادان. پروفسور دكتىر صدنىك پاشا پىرسولطانلى، ص ۱۱۵ - ۱۰۱.

همین آرازىن قىراغىندا خان چادىر قورور. خان گؤرور كى، بولاقدان بىر گۈزل قىز سنه بى دولدوروب گئدىر. خان اوzaقلارى سئير ائدىردى. خان آدام گۈندىرىكى، گۈرون او قىز هارا گئدىر. بو آداملار گوده - گوده گىلىر، گۈردولر كى، چوبان اوباسينا داخيل اولدو. گئرى قايىدىب خانا خبر وئردىلر. خان اوچ نفر آدام گۈندىرىدە كى، گئدىن او قىزى بورا گتىرينىن. گلىپ قىزى زورلا آپارماق اىستەيندە قىزىن آتاسى موقاۋىمت گۈستەرىپ يولو كىسى. بالتاني گۈتۈرۈپ بونلارين اوستونە جومدو. بونلار قاچىپ خانا خبر وئردىلر. بو دفعە خان آلتى آدام گۈندىرىدە بو آداملار گىلندە چوبان يئنە حملە ئىيلە دى. صمد دمىر يابا گۈتۈرۈپ بونلارى قوودو. بونلار يئنە گئىدىب خانا خبر وئردىلر. خان بو دفعە اون نفر آدام گۈندىرىدە. صمد كىشى دئدى:

- قىزىم، درەدە گىزلىن. قىز درەيە سارى گئدىر، گىزلىمك اىستەيندە، آرپاچايىنا دوشور. صمد كىشى نە قدر ئىلەدى، قىزى چىخاردا بىلەمەدى. آشىقلار، شاعىرلر، سۆز بىللىر باشلادىلار سارا ياسۇز قوشدولار.
«آپاردى سئىللر سارانى» آدلى ايکى روایتى گنجە دؤولت يونيۋېرسитетتى نىن دىلچىلىك فاكولتهسى نىن بىرىنچى كورس دانشجوسو آيگون نامازووا توپلايىب گتىرمىشدىر:

***

بیرینجى روایت:

قدیم زامانلاردا عاغىللی، خئیرخواه بير قوجا كىشى ياشاييردى. كىشىنىن گۆزۈنون آغى - قاراسى بيرجه قىزى واردى. قىزىن آدى سارا ايدى. سارا چوخ گۈزل ايدى. قىز خان چوبان آدلى بير اوغلانا دئىيكلى ايدى. خان - چوبان هم ده ائلين چوبانى ايدى. خان چوبان چوخ قولو گوجلو، زور پەلوان ايدى. او، كىنده اولاندا كيمىسىه اورك ائديپ كىندين ھندەورىيندن كىچىمزم، جاماعاتىن وار - يوخونو تالايب آپارماغا حرأت ائده بىلمىزدى. او، ھمىشە اولدوغو كىمى، بير دفعە ياز واختى ائلين مال - قاراسىنى يايلاغا آپارمىشدى. گونلرىن بيرىننە اونلارين ياشادىغى ويلايتە قونشۇلۇقدا اولان ئالايم بير خان ھوجوم ائدير. خانىن آداملارى جاماعاتى چاپىپ - تالايب، گۈزە دىن اوغول و قىزىلارى دا اۋۇزونە قول ائديردى. ظولمكار خان سارانى دا گۈرۈر و نؤكىرلىنە امر ائدير كى، بو قىزى حرمخانىيا آپارسىنلار. قىزىن آتاسى نه قدر چالىشىر كى، قىزىنى وئرمەسىن، مومكۇن اولمور. خانىن آداملارى قوجانىن قوللارىنى باغلايىب اۋلدورمك اىستەيىر. وضعىتى بئله گورن آتا خواهىش ائدير كى، هەنج اولماسا آخرىنچى دفعە قىزى ايلە گۈرۈشە اىجازە وئرسىنلر. كىشىنىن قوللارىنى آچىرلار. بو حادىشە

٢٦ سارا و خانچوبان

آرپاچایین ساحیلیندە باش وئیر. آتا گئروشمک اوچون قىزينا ياخينلانشاندا سارا دئيير:

- آتا منه يازىغىن گلمەسىن، شرفسيز اللرده قالماقدانسا، اولمك ياخشى دير.

آتا اوزونو ايتيرير:

- مرحابا، عاغىلىلى قىزىم، - دئيير. من سندن، آنجاق بئله جواب گۈزى دير.

قىزىنىن اليندن تو توب آرپاچايىندا آتىر. ايتى آخىن سارانى چكىب سوبون آلتىنا آلىر. خان قىزىن آتاسىنى او دقىقە اولدور دورور. او واخت بئله بىر ماھنى يارانير:

گىدىن دئىين خانچوبان،
گلمەسىن بىرده موغان،
موغان باتىبىدى آل قانا،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گۈزلو بالانى.

سارا كىمى گلىن اولماز،
آخر سولار سرین اولماز،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گۈزلو بالانى.

آرپا چايى آشدى، داشدى،
سئل سارانى آلدى قاشدى.

ايکينجي روایت:

باشقۇ بىر روایته گؤرە، سارا خانچوبانا گلىن گئدىرمىش، گۈزل بزدىلمىش سارانى جئر - جئهيز ايله آرابادا آرىپاچايىن كىچىرنده چايىن سويو آز ايمىش. سارانى آپارانلار سوپون آزلىغينا آلداندىلار. ياز واختى دير. آرابا چايىن اورتاسىينا چاتاندا بىردىن سئل گلىر. سئل آرابانىن چارخلارىنىن ھەرسىنى بىر يانا آتىر. ائلين ان گۈزل قىزى سارانى گلىنلىك آراباسىندا سئل آپارىر. بو واخت خانچوبان سارانى آرىپاچايىنىن او تايىندا گۈزله- يىردى. سارانىن آجى طالىعى، بو كدرلى خبر ماهنیا چئورىلىب هر يانا يايىلىر.

آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گۈزلو بالانى...

«آپاردى سئللر سارانى» داستانى^۷

«آپاردى سئللر سارانى» داستانى حاققىندا ائشىتىدىيىمدن سىزه ده خبر وئرىم.

داستاندا، كندلىرىن بىرىننده خانچوبان آدلى بىر كىشى ياشاييرمىش. اونون دا گۈزلەر گۈزلە سارا آدلى قىزى وارىييمىش. گونلرىن بىر گونو باشقما يئرين حؤكمدارى اوز قوشونلارى ايله بو كندى ايشغال ائله يىير. هر گون بو حؤكمدارين يانينا كنددن گۈزلە بىر قىز آپارىرىمىشلار.

بىر گون خانچوبان ائشىدىر كى، حؤكمدار اونون قىزىنىن گۈزلىيىندىن خبر توتوب. خانچوبان فيكىرلەشىر كى، بىر گون گلىپ زورلا اولسا دا، اونون قىزىنى حؤكمدارين يانينا آپاراجاقلار.

7- دىلچىلىك فاكولتهسىنىن بىرىنچى كورس دانشجوسو ووصاله موسائىۋانىن بىزه تقدىم ائتدىي «آپاردى سئللر سارانى» داستانى (او، بونو سارانىن داستانىي آدلاندىرىرى، گۈرۇنۇر سۈئىلەبىجى بىلە دئىمىشدىر) داها ماراقلى دير. يېڭانه افسانەدىرى كى، بورادا قىزىن آتاسىنىن آدى خانچوبان دير. يازى بىزه نىجه تقدىم اولۇنىپسا. ذىيشىمەدن، اولدوغۇ كىيمى چاپ اندىرىك.

بىر سحر دان يئرى سؤكولن ده خانچوبان، قىزىنىي قالدىريير كى، حاضيرلىق گۈرسون، «مئشەيە گىندك بو گون» - دئيىر. سارا فالخىب حاضيرلىق گۈرور. سونرا مئشە يولو ايلە، مئشەيە يوللانىرلار. مئشەنин گىرەجەيىنده گور چاي آخىرمىش. اونلار بو چايدان كىچنده خانچوبان اوز قىزىنىي ايتلەيىب چايا سالىر. چاي سارانى اوز قويىنونا آلىب آپارىر. خانچوبان بو ايشى قىزىنىن ظالىيم حؤكمدارا قىسمت اولماماسى اوچون ائلەيىر. بىر آتا كىمى اوز بالاسىنىي ايتيرمه يى اوナ چوخ آغىر گلىر. هر سحر خانچوبان همىن چايىن يانينا گلىب ساعاتلارلا اورادا اوتوراردى كى، قىزىنىي آپاران چاي بلکە گئرى قايتاردى.

ائلە بو واخت اوخويارلارمىش:

«آپاردى سئللر سارانى،

بىر آلا گۈزلو بالانى». «

بو داستان حاققىندا ائشىتىدىكلىرىم بىر قدر.

آپاردى سئللر سارانى فرىيده ابوالفضل قىزى

آرپا چايى اطرافىندا بير چوبان ياشاييرميش. بو چوبانين سارا آدلى چوخ گؤزل و عاغىلى بير قىزى وارميش. سارا اوشاقلىقدان آناسىنىي ايتيرميش، يئتىيم بئييەمۇشدور. چوبان آتاسى اوナ هم آتا، هم ده آنا اولمۇشدور. آتاسىنىن چوبان اولماسىنا باخماياراق سارا چوخ عزيز و اركؤيون اولمۇشدور. سارا اوز كندلىرىندن عاغىلى، ايگىد بير اوغلانلا عهدى - پئيمان باغلاياراق. بير - بيرىنى سئويرميش. بو ايگىد اوغلان هم ده چوخ ياراشىقلى ايمىش. سارانين سئودىيى اوغلان توى ائتمك اوچون قازانچ الده ائتمك نىيىتى ايله شهره اوز توتوور.

بىر گون سارانين ياشادىغى كىدىن خانى اوو ائتمك اوچون چاي قىرغىندا اوز آداملارى ايله گزىرمىش. گؤزل سارا دا گول توپلاماق اوچون چاي قىرغىندا اوخويما - اوخويما گزىرمىش.

بو واخت خان قنيرسيز اولان بو گۈزلى گۈرور و بير كۈنولدىن مىن كۈنولە عاشيق اولور و چوبانين ائوينه ئىلچى گئندرىر. چوبان خانين ئىلچى لرىنى گڭرى قايتارىر. قىزىنىن نىشانلى اولدوغۇنو سؤيلەيير. خان بوندا غىبلە- نير، تئز چوبانى حوضورونا چاغىرتىدىرىر. قىزى اوナ وئرمەسە باشىنىن وورولماسىنى سؤيلەيير. چوبان ائوه چوخ كور - پىشمان قايىدىر. اولانلارى

قىزينا سؤيله يير. هر يئردن الى اوژولن سارا آتاسىنىن اوژونه باخىب اىچىن - اىچىن آغلايير. آتاسىنى بو بلادان قورتارماق اوچون اوژونو آرىپاچايىنا آتىر. بو حادىتە ياز واختى باش وئردىيىنە گۈرە قارىن ارىمەسى و آرىپاچايىنا قارىشىماسىنا گۈرە چايىن سويو چوخ ايمىش. اصليندە آرىپاچايى كىچىك بىر چاي اولدوغونا گۈرە، او چايدا آدام باتمازمىش. لاكىن سئللر، سولار اوز مجراسىندان چىخدىغينا گۈرە سارانى خىلاص ائتمك مومكۇن اولمۇر.

بئلهلىكلە، سارا قوجا آتاسىنى و اوژونو بو بلادان قورتارىر. الى هر يئردن اوژولن آتا چايىن سولارينا باخىب گۈز ياشى آخىدير، فرياد قوپارىر. آجى باياتى سؤيله يير. بو آجى باياتىنى سازلا ئىلده - اوبدادا اوخويان آشىقلار بو گونوموزه قدر اولدوغو كىمى چاتدىرىمىشلار.

آرىپاچايى آشدى، داشدى،
چاي سارانى گۈتدو قاشدى،
بو باياتىنى چوبان سؤيله يير.

سونرا لار خالق بو باياتىنى گىنىش لىنديرىپ بئله اوخويور:
گىئدين دئىين سىز او خانا،
بىر ده گلمەسىن موغانان،
موغان باتىبىدىر آل قانان،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گۈزلو بالانى.

بئلهلىكلە، تارىخن آذربايجانلى قىزلارىنىن عهده صداقتىنى، وفاسىنى تىرننوم اىدىن روايتلر خالقىن حافىظەسىندان، يادداشىندان بو گونه قدر بىزىلرە نومونەسى دىر.

۱۹۳۸ - جى ايلده سليمان روستم، محمد راحيم قوشمالار كىتابى نشر ائتديرمىشلر. همین كىتابا سارا حاققىندا باياتىلار و بنزرسىز شعرلر داخلل ائتمىشلر. بىز همین ائل ماھنىسىنى اولدوغو كىمى چاپ ائتديريرىك.

سارا

دوينون تؤكىدوم تاباغا،
بىشىمەدى قالدى صاباحا،
جىلۇودار دوشسون قاباغا،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گۈزلو بالانى.

پنجردن گۈردىم آبى،
گۈزلېكىدە يوخدو تايى،
چوخ داشىبىدىر آرپا چايى،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گۈزلو بالانى.

من بو باغا گىرمەميشم
غونچا گولون درمەميشم،
من سارانى گۈرمەميشم،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گۈزلو بالانى.

آرپا چايى آشدى، داشدى،
سئل سارانى آلدى قاچدى،
منى قويدو قاچدى،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گؤزلو بالانى.

آرپا چايى درين اولماز،
ايچمه، سويو سريبن اولماز،
سارا كيمى گلين اولماز،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر باشى شاللى بالانى.

بئش مانات وئردىم قويونا،
بى لر ييغىلدى توبونا،
باخmadىم سارانىن بوبونا،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گؤزلو بالانى.

سارانى سئللر سورومز،
قانيينى داشلار بورومز،
سارانىن مئيدى يئريمز،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گؤزلو بالانى.

٣٤ سارا و خانچوبان

قىرمىزى تافتادان گئىب دير تومان،
داغلارين باشىنى آلمىش دير دومان،
سئللر آپارماغا گلمىرىدى گومان،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گؤزلو بالانى.

آرپا چايى گئروم سويون قوروسون،
ديبيىنده حنسابسىز داشىن گئرونsson،
جىلۇودار چىل اولسون، الين بورولسون.
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گؤزلو بالانى.

فولكلورشوناس اهليمان آخوندوون ترتيب ائتدييى «آذربايجان فولكلور آنتلوزيسينده» كىتابىنин بيرينجى حىصەسىنده سارا ماھنيسى «سارامى» آدى ايله گئنىشلىيى ايله وئرمىشدىر. بىز اونو اولدوغو كىمى وئريرىك.

سارامى

آرپا چايى آشدى، داشدى،
سئل سارانى گۈتدۇ قاشدى،
آلا گۈزلو، قلم قاشدى،
آپاردى سئللر سارامى،
بىر آلا گۈزلو بالامى!

يوز آتلېيديق، چىخدىق دوزه،
بىچاق باتسىن يامان گۈزه،
چاغرى باشماق سودا اوزه،
آپاردى سئللر سارامى،
بىر آلا گۈزلو بالامى!

آرپا چايى درين اولماز،
آخر سولار سرين اولماز.
سارا كىمى گلين اولماز،
آپاردى سئللر سارامى،
بىر آلا گۈزلو بالامى!

سارا و خانچوبان ۳۶

آرپا چایی منی آلدی،
آپاردى دریایا سالدى،
جیلووداریم دالدا قالدى.
آپاردى سئللر سارامى،
بیر آلا گؤزلو بالامى!

من بو داغا گيرمه مىشىم،
غونچه گولون درمه مىشىم،
من سارانى گورمه مىشىم.
آپاردى سئللر سارامى،
بیر آلا گؤزلو بالامى!

اولدوق عجب گونو قارا،
دردىمىزه يوخدو چارا،
سارا حسرت قالدى يارا.
آپاردى سئللر سارامى،
بیر آلا گؤزلو بالامى!

قالدى بو سينەمده داغىن،
اولدوردو منى فراغىن،
اولدۇ قارا توى اوتاغىن،
آپاردى سئللر سارامى،
بیر آلا گؤزلو بالامى!

آدالخلىن گۈزىلر يولونو،
بويىنونا سالسىن قولونو،
سو آلدى ساغى، سولونو.
آپاردى سئللر سارامى،
بىر آلا گۈزلو بالامى!

دوينونو تؤكىدوم قازان،
قايىنادى قالدى اذانا،
علاج يوخ آللە يازانا.
آپاردى سئللر سارامى،
بىر آلا گۈزلو بالامى!

آرپا چايى آدا گلىر،
كور يېنگلر دادا گلىر،
ساغرى باشماق سودا گلىر.
آپاردى سئللر سارامى،
بىر آلا گۈزلو بالامى!

دوينونو تؤكىدوم تاباغا،
ايسلاندى قالدى صاباحا،
جيلىودار، دوشسون قاباغا،
آپاردى سئللر سارامى،
بىر آلا گۈزلو بالامى!

قاراغاج، كۈكۈن قىرىيلىسىن،
دېبىينه بالتا وورولسون،
جىلۇودار الىن قوروسون.
آپاردى سئللر سارامى،
بىر آلا گۈزلى بالامى!

گىئدىن دئىين خانچوبانا،
گلمەسىن بولىپ موغانان،
موغان باتىپ ناحاق قانا.
آپاردى سئللر سارامى،
بىر آلا گۈزلى بالامى!

دانشجولارين سارا حاققىندا گتىرىدىكلىرى باياتىلاردان سئچمەلر:

١

آريبا چايى درين اولماز،

آخر چايىلار سرين اولماز،

ساراي كيمى گلين اولماز،

آپاردى سئللر سارانى،

بىر آلا گؤزلو بالانى.

محبت نوروزوا

۲

آرپا چایی آشدى - داشدى،
سئل سارانى آلدى قاچدى،
آلاگؤزلو، قلم قاشدى،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلاگؤزلو بالانى.

سئل سارايا اولدو ياغى،
سو بورودو سولو - ساغى،
ياسا باتدى توى اوتاغى،
آپاردى سئللر سارانى،
بىر آلا گۈزلو بالانى.
سئحره بايراموو

۴

توبیون قالدى اذانا،
دویون تؤکولدو قازانا،
نه دئییم طالع يازانا،
آپاردى سئللر سارانى،
بیر آلا گۆزلو بالانى

گئدین دئیین خان چوبانا،
گلمهسین بو ايل موغانان،
موغان باتیب ناحاق قانا،
آپاردى سئللر سارانى،
بیر اوزو گؤیچك بالانى.
آنار علىيئو

سارا و سارایلا سسلهشن ماھنی لار

سارى گلین
(آذربايجان خالق ماھنيسى)

ساچين اوجون هئرمزلر،
ئينييم آمان، آمان،
ئينييم آمان، آمان، سارى گلین،
سنى منه وئرمزلر،
ئينييم آمان، آمان، ئينييم آمان، آمان.
ئينييم آمان، سارى گلین.

اييل او زوندن اوپوم،
قارانلىقدا گورمزلر،
ئينييم آمان، آمان، ئينييم آمان، آمان،
ئينييم آمان، سارى گلین.

بو دره اووزون دره،
 گئتدىكجه اووزون دره،
 بوردا بير باغ سالميشام،
 يار گله اووزوم دره.
 نئينيم آمان، آمان، نئينيم آمان، آمان،
 نئينيم آمان، ساري گلين.

بو درهنىن اووزونو،
 چوبان قايتار قوزونو،
 گئدىم قونشويما دئييم،
 منه وئرسين قىزىنى.
 نئينيم آمان، آمان، نئينيم آمان، آمان،
 نئينيم آمان، ساري گلين.

يوك اوسته ساري خالجا،
 كيم قالدىرا، كيم آچا،
 او يارا قوربان اولوم،
 ديندىرە، كۈنۈل آچا،
 نئينيم آمان، آمان، نئينيم آمان، آمان،
 نئينيم آمان، ساري گلين.

قىزىل گولو بىچمىشىم،
 اوستوندە آند اىچمىشىم،

سارا و خانچوبان ٤٤

اون ايکى گؤزل ايچينده،
بيرجه سنى سئچميشم.
اوي، نئينيم آمان، آمان، نئينيم آمان، آمان،
نئينيم آمان، ساري گلين.

قىزيل گول او يوم - او يوم،
او يوم، بوشقا با قويوم،
يا غيش ياغير يئر دويماز،
من سندن نئجه دويوم؟
اوي، نئينيم آمان، آمان، نئينيم آمان، آمان،
نئينيم آمان، ساري گلين.

ائيوانيمىز يان - يانا،
آى قىز، منه باخ، منه،
من سندن آيرىلمارام،
آند وئرىرم ويجدانا،
اوي، نئينيم آمان، آمان، نئينيم آمان، آمان،
نئينيم آمان، ساري گلين.

بو گئجه خوش گئجهدى،
يار قويينو بوش گئجهدى،
من سندن سوروشورام،
يالقىز ياتماق نئجهدى؟
اوي، نئينيم آمان، آمان، نئينيم آمان، آمان،

نئینیم آمان، ساری گلین.

عزیزیم یئنه گللم،
گندیرم، یئنه گللم،
بیر دفعه اووزون گؤرسەم،
ایمانا، دینە گللم.
اوی، نئینیم آمان، آمان، نئینیم آمان، آمان،
نئینیم آمان، ساری گلین.

گىتمە گۆزدن ایراغا،
من دوشرم سوراغا،
تىلىن بىرىن وئرمەم،
تبرىز، تهران، ماراغا،
اوی، نئینیم آمان، آمان، نئینیم آمان، آمان،
نئینیم آمان، ساری گلین.

سو آخر داشا دىر،
كىريپىكلر قاشا دىر،
قوريان اولوم او جانا،
گلر باش - باشا دىر.
نئینیم آمان، آمان، نئینیم آمان، آمان،
نئینیم آمان، ساری گلین.

سو آخر آخماغىينان،

٤٦ سارا و خانچوبان

داغى، داشى يىخماغىنан.

آى خانىم قان اولمادى،

بىر سنه باخماغىنان.

ئىئينىم آمان، آمان، نئىئينىم آمان، آمان،

ئىئينىم آمان، سارى گلىن.

قرنفليسن قنيرسىز،

قارارىيم گلمىر سەنسىز،

قوينونا قورلار دولسون،

ئىنجە ياتيرسان من سىز؟

ئىئينىم آمان، آمان، نئىئينىم آمان، آمان،

ئىئينىم آمان، سارى گلىن.

باشىما باتدى سانجاق،

چىخاردا بىلدىيم، آنجاق.

دانىشدىرىدىم دىنەمەدىن،

من اوشاق، سەن او تانجاق.

ئىئينىم آمان، آمان، نئىئينىم آمان، آمان،

ئىئينىم آمان، سارى گلىن.

قىزىل ايرماق، نئتدين، آللى گلىنى
(توركى ماهنىسى)

آلدى قارداش ايدىك مىندىردىك آتا
حورونو گۈندردىك اوچ كۈيدىن اوته.
قىزىل ايرماقا وارينجا بولدو بىر خاطا،
قىزىل ايرماق، نئتدين، آللى گلىنى،
دالغا ووردو، گۈرنەمەدىم بويونو.

ائوده قايىناناسى ئوى بزەدير،
 يولدا قايىناتاسى يولو گۈزەدير،
 گلىين سىز اوتاباغى كىيمە بزەدير،
 قىزىل ايرماق، نئتدين، آللى گلىنى،
 دالغا ووردو، گۈرنەمەدىم بويونو.

آتيلilar دا قاپالتينا دولاشير،
 يئىنگلر ده قوزو كىيمى دولاشير،
 قارا خبر تزه بىه اولاشىر،
 قىزىل ايرماق، نئتدين، آللى گلىنى،
 دالغا ووردو، گۈرنەمەدىم بويونو.

کؤرپویه وارینجا کؤرپو ییخیلدى،
اوج يوز ايگىد بيردن سويا تۆكولدو،
نئچە ار ايگىدىن بئلى بوكولدو،
قىزىل ايرماق، نئتدين، آللى گلينى،
آنامىن گلينى، منىم يارىمى.

توفنگ گترىن بو قارتالى وورالىم،
دالغىچ گترىن، آللى گلينى بولالىم.
دى، گلينسىز نئچە كؤيىه وارالىم؟
قىزىل ايرماق، نئتدين، آللى گلينى،
گلينى، گلينى، منىم يارىمى.

الى نين خيناسى سولموشمو اولا؟!
گۈزۈنون سورمهسى پوزولموشمو اولا؟!
أوده قايىناناسى دويموشمو اولا؟!
قىزىل ايرماق، نئتدين، آللى گلينى،
آنامىن گلينى، منىم يارىمى.

قىزىل ايرماق، پارچا - پارچا او لايدىن،
پارچالانىب داغدا، داشدا قالايدىن،
سن ده منىم كىمى يارسىز قالايدىن
قىزىل ايرماق، نئتدين، آللى گلينى،
دالغا ووردو، گۈرنىمەدىم بويونو.